

Moladh Co-chomhairleachaidh bho Chomhairle Siorrachd Àir an Ear

Aithisg le Foghlam Alba, a' dèiligeadh ri taobhan an fhoghlaim den mholadh a leanas.

Crìoch a thoirt air an t-Solar Foghlam Gàidhlig ro-sgoile agus bun-sgoile aig Bun-sgoil Onthank agus an Aonad Tràth Fhoghlam agus an t-Solar Gàidhlig àrd-sgoile aig Acadamaidh Ghrainns bho dheireadh seisean 2016/17 san Ògmhios 2017, no cho luath 's a ghabhas an dèidh sin agus a dhol chun làraich ùir 3-18 a tha gu bhith air a thogail air làrach Làrach Sheumais Hamalton, Cille Mheàrnaig leis an amas a bhith a' cruthachadh aon ghoireas taobh a-staigh an làraich ùir 3 gu 18.

Co-theacsa

Tha e riatanach gun tèid an aithisg seo bho Foghlam Alba ullachadh fo chumhan *Achd Sgoiltean (Comhairleachadh) Alba 2010*. Chaidh an aithisg ullachadh le Luchd-sgrùdaidh na Banrigh a rèir cumhan na h-Achd. Is e adhbhar na h-aithisg seo beachdachadh neo-eisimeileach agus gun leth-bhreith a thoirt air moladh co-chomhairleachaidh na comhairle. Tha Earrann 2 den aithisg seo a' cur an cèill nam beachdan a thàinig bho na daoine ris an deach co-chomhairle a chur tron phròiseas co-chomhairleachaidh aig an toiseach. Tha Earrann 3 a' cur an cèill beachdan Luchd-sgrùdaidh na Banrigh air taobhan foghlam a' mholaidh agus na beachdan a thàinig bho na daoine a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh. Tha Earrann 4 a' toirt geàrr-chunntas air beachd Luchd-sgrùdaidh na Banrigh air a' mholadh san fharsaingeachd. An uair a gheibh a' chomhairle an aithisg seo, tha an Achd a' cur impidh iad am beachd a thoirt air agus an uair sin aithisg co-chomhairleachaidh dheireannach ullachadh. Bu chòir do lethbhreac den aithisg seo a bhith san dreach mu dheireadh de dh'aithisg co-chomhairleachaidh na comhairle le mìneachadh air an dòigh anns an deach lèirmheas a dhèanamh air a' chiad mholadh, a' gabhail a-steach geàrr-chunntas de na puingeann a chaidh a thogail aig a' cho-chomhairleachadh agus am freagairt a thug a' chomhairle dhaibh. Feumaidh a' chomhairle a dreach dheireannach fhoillseachadh trì seachdainean mus tig i chun cho-dhùnadh dheireannaich. Seach gu bheil a' chomhairle a' moladh atharrachadh a dhèanamh air Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig, feumaidh i leantainn nan uallachaidhean reachdail a tha air am mìneachadh ann an Achd 2010, a' gabhail a-steach a bhith a' toirt fios do na Ministearan taobh a-staigh sia làithean-obrach on thèid an co-dhùnadh deireannach a dhèanamh agus a' mìneachadh gu bheil cothrom ann riochdachaidhean a dhèanamh gu na Ministearan.

1. Ro-ràdh

1.1 Tha Comhairle Siorrachd Àir an Ear a' moladh gun deigheadh an t-Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a tha ann an-dràsta airson tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil agus àrd-sgoil a tharraing ri chèile gus aon aonad a stèidheachadh taobh a-staigh an làraich ùir 3 gu 18 air Slighe Sutherland, Cille Mheàrnaig.

1.2 Tha an aithisg seo bho Foghlam Alba air a h-iarraidh fo chumhan *Achd Sgoiltean (Comhairleachadh) Alba 2010*. Chaidh an aithisg ullachadh le Luchd-sgrùdaidh na Banrigh a rèir cumhan na h-Achd.

1.3 Ghabh Luchd-sgrùdaidh na Banrigh os làimh nan gnìomhan a leanas ann a bhith a' beachdachadh air taobhan foghlam nam molaidhean:

- làthaireachd aig a' choinneamh phoblach a chaidh a cumail air 19 Gearran 2014 mu mholaidhean na comhairle;
- beachdachadh air gach pàipear iomchaidh a chaidh a thoirt seachad leis a' chomhairle mu na molaidhean, gu sònraichte, an aithris mu na sochairean foghlaim agus na sgrìobhainnean co-chomhairleachaidh co-cheangailte ris, freagairtean ann an sgrìobhadh agus ann am briathran bho phàrantan agus bho dhaoine eile; agus
- cuairtean gu làrach Bun-sgoil Onthank (a' gabhail a-steach an t-Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig), Ionad Tràth Bhliadhnaichean Onthank, Acadamaidh Ghrainns (a' gabhail a-steach an t-Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig), Acadamaidh Chille Mheàrnaig, Acadamaidh Sheumais Hamalton, Bun-sgoil New Farm agus an t-Aonad Tràth-bhliadhnaichean agus Bun-sgoil Silverwood, a' gabhail a-steach conaltradh ri clann agus daoine òga, pàrantan agus luchd-obrach nan ionadan a chaidh an ainmeachadh.

1.4 bheachdaich Luchd-sgrùdaidh na Banrigh air:

- a' bhuidh a dh'fhaodadh a bhith aig na molaidhean air cloinn agus daoine òga a tha anns na sgoiltean agus sna h-ionadan; luchd-cleachdaidh sam bith eile; clann a dh'fhaodadh a bhith nan sgoilearan taobh a-staigh dà bhliadhna bho cheann-là foillseachaidh pàipear a' mholaidh; agus clann agus daoine òga eil ann an sgìre na comhairle; agus buaidh sam bith eile a thig ri linn nam molaidhean;
- mar a tha a' chomhairle am beachd lùghdachadh no seachnadh droch bhuidh sam bith a dh'fhaodadh a thighinn bho na molaidhean; agus
- buannachdan a tha a' chomhairle a' meas a thig bho a bhith a' cur nam molaidhean an cèill, agus adhbharan na comhairle airson a bhith a' tighinn chun nam beachdan sin.

2. Am pròiseas co-chomhairleachaidh

2.1 Ghabh Comhairle Siorrachd Àir an Ear os làimh co-chomhairleachadh aig an toiseach mu na molaidhean fo chumhan *Achd Sgoiltean (Comhairleachadh) Alba 2010*.

2.2 Choinnich Luchd-sgrùdaidh na Banrigh ri clann agus daoine òga, luchd-obrach agus pàrantan bho na sgoiltean air an toireadh na molaidhean buaidh. Bha taic air leth mòr ann airson molaidhean Comhairle Siorrachd Àir an Ear a bhith a' tarraing ri chèile solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig gus làrach Gàidhlig 3-18 a chruthachadh. Bha an ìre mhath a h-uile neach a bha an sàs sa

cho-chomhairleachadh dhan bheachd gun robh an comas aig a' mholadh airson làrach Gàidhlig 3-18 ann an Comhairle Siorrachd Àir an Ear a bhith a' stèidheachadh bunait làidir airson an t-solair san àm ri teachd. Ach, bha an fheadhainn a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh ag iarraidh tuilleadh fiosrachaidh mu na molaidhean. Bha cuid de phàrantan cuideachd a' faireachdainn gu feumadh na molaidhean a bhith nam pàirt de phlana fad-ùine airson Foghlam Gàidhlig airson Siorrachd Àir an Ear. Bu chaomh leotha a bhith nas motha an sàs agus am beachd a bhith air a shireadh air a h-uile taobh de phlanadh airson an ama ri teachd. Bha pàrantan chloinne a tha an-dràsta a' dol tro Fhoghlam tro Mheadhan na Gàidhlig cuideachd a' faireachdainn gu feumadh na molaidhean a bhith air an toirt air adhart ann an dòigh a chomharraicheadh làn dhealas do Fhoghlam tro Mheadhan na Gàidhlig. Bha iad dhan bheachd gum bu chòir do ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig a bhith air a thaisbeanadh mar roghainn a dh'fhaodadh a bhith aig na pàrantan air fad taobh a-staigh Comhairle Siorrachd Àir an Ear.

2.3 Bha a' mhòr chuid de luchd-ùidh riarachaidh leis an dòigh anns an tug a' chomhairle iad a-steach dhan phròiseas co-chomhairleachaidh. Bha cuid de phàrantan agus luchd-obrach nach robh toilichte le taobhan den phròiseas co-chomhairleachaidh san fharsaingeachd. Bha beagan dhan bheachd nach robh am fiosrachadh air a bhith air a sgaoileadh tro fhacal-beòil no tro na meadhanan sòisealta. Thuir beagan dhiubh nach robh e comasach dhaibh am beachdan a chur a-steach air-loidhne.

2.4 Chaidh inntinnean dhaoine ris an do rinn Luchd-sgrùdaidh na Banrigh co-chomhairleachadh a shocrachadh gum b' urrainn do leantaineachd agus adhartas a bhith air a sholar tron mholadh a bhios a' toirt ri chèile, air aon làrach, an solar a tha an-dràsta a' dol air adhart air dà làrach ann an ceàrnaidhean eadar-dhealaichte de Chille Mheàrnaig. Ach, bha uallach fhathast air pàrantan agus luchd-obrach mu cho beag fiosrachadh mionaideach a bha ann mun dòigh san obraicheadh an làrach Gàidhlig 3 gu 18. Aig ìrean na bun-sgoile, bha mì-chinnt ann am biodh ionnsachadh na cloinne a' dol air adhart taobh ri taobh ris an t-solar ionnsachadh tro mheadhan na Beurla no an e solar sònraichte tro Mheadhan na Gàidhlig a bhiodh ann. Ge b' e dè a bhiodh ann, bha na pàrantan soilleir gu feumadh am moladh leantainn air adhart gu Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig stèidhichte air prionnsabalan bogaidh. Thug iad iomradh air stiùireadh nàiseanta mu Fhoghlam tro Mheadhan na Gàidhlig gus an amasan a shoilleireachadh. Thuir na pàrantan gun robh briseadh dùil air a bhith aca a thaobh an t-solair luchd-obrach thar-ùine san t-Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig aig Bun-sgoil Onthank. Tha iad a-nis a' sireadh dearbhadh gum bi luchd-obrach le teisteanasan iomchaidh mar phàirt den làrach ùr Gàidhlig 3 gu 18 a thathar a' moladh. Às aonais gealltanais mun seo, cha robh iad dhan bheachd gum biodh an làrach ùr Gàidhlig 3 gu 18 a thathar a' moladh a' leantainn air adhart gu adhartas a bhith a' tighinn air càileachd an fhoghlaim.

2.5 Bha a h-uile neach a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh a' faireachdainn gun robh an comas aig a' mholadh a bhith ag àrdachadh càileachd Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig aig an làrach ùr a thathar a' moladh. Bha pàrantan a choinnich ri Luchd-sgrùdaidh na Banrigh a' faireachdainn nach robh iomraidhean mu na modhan ionnsachaidh ann an sgrìobhainn a' mholaidh, far an robh facail mar 'cascading' air an cleachdadh, mothachail gu leòr air a' chomhairle nàiseanta a thaobh prionnsabalan bogaidh. Bha cuid a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh

glè shoilleir gu feumadh fòcas làidir a bhith air bogadh ma bhathar a' dol a dh'ainmeachadh an làrach Gàidhlig 3 gu 18 a thathar a' moladh mar a bhith na aonad Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig. Bha pàrantan dhan bheachd gun robh an dìth fiosrachaidh a thaobh luchd-obrach airson an làraich Ghàidhlig 3 gu 18 a thathar a' moladh, gu h-àraidh aig ìrean na h-àrd-sgoile, a' ciallachadh nach robh dearbhadh sam bith aca gum faigheadh a' chlann agus na daoine òga buannachd bho barrachd ionnsachaidh tro mheadhan na Gàidhlig mar thoradh air na molaidhean sin.

2.6 Bu mhath le pàrantan cuideachd barrachd fiosrachaidh mu mar a bhiodh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ag obair aig ìrean na h-àrd-sgoile. Bha iad a' gabhail ris gum biodh na daoine òga mar phàirt de làrach Gàidhlig 3 gu 18 ach cha robh iad soilleir mun dòigh anns am biodh seo a' ceangal a-steach ris an àrd-sgoil a bhiodh air an làrach. Bha na pàrantan cuideachd ag ràdh gun robh feum air soilleireachd a thaobh am biodh raon de chuspairean air an teagasg tro mheadhan na Gàidhlig aig ìrean na h-àrd-sgoile. Bha iad mothachail gum biodh seo na dhùbhlán don chomhairle ach bha feum aca air beagan fois-inntinn gun robhar air a h-uile ceum a ghabhail gus luchd-obrach iomchaidh fhaighinn. Mur a biodh cùisean mar seo, cha bhiodh an solar a bhiodh ann a thaobh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig co-ionann ris an t-solar ann an ùghdarras foghlaim a bha faisg air làimh. Is e aon de dh'amasan a' mholaidh Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig nas fheàrr a thabhann ann an Comhairle Siorrachd Àir an Ear gus nach biodh a' chomhairle a' call dhaoine òga is iad a' dol a leantainn an cuid foghlaim san ùghdarras foghlaim sin. Bha cuid eile de na pàrantan ag aithneachadh mur a dèanadh a' chomhairle adhartachadh agus sanasachd air buannachdan Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig agus dà-chànanas nach tàlaidheadh iad àireamhan àrda gu leòr de dh'oileanaich gus fastadh luchd-obrach a dhìon a thaobh solar curraicealam tro mheadhan na Gàidhlig aig ìrean na h-àrd-sgoile. Bha uallach air na pàrantan air fad mun lùghdachadh a bha ann aig an àm a tha an làthair a thaobh an ama a bha a' chlann a' cur seachad ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig mar a bha iad a' gluasad bhon bhun-sgoil chun na h-àrd-sgoile. Sa h-uile suidheachadh, bha na pàrantan soilleir gum feumadh e a bhith comasach do dhaoine òga a bhith a' dèanamh Theisteanasan Nàiseanta agus dhuaisan iomchaidh gus an sgilean, an eòlas agus an tuigse a thaisbeanadh sa Ghàidhlig agus tron Ghàidhlig.

2.7 Bha an fheadhainn a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh ag aithneachadh gum biodh stèidheachadh làrach Gàidhlig 3 gu 18 na chothrom do inbhich agus buidhnean a bhith a' cleachdadh na sgoile mar ionad Gàidhlig a dh'fhaodadh leantainn air a bhith ag obair ann an com-pàirteachas gus taic a thoirt do chloinn agus daoine òga a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig. Shoilleirich na pàrantan nach robh solar Pàrant is Pàiste bho àm breith gu trà air a ghabhail a-steach mar phàirt den t-solar seo agus bha iad airson 's gum biodh. Shoilleirich iad gum biodh e na b' fhasa an t-aon làrach a bhith air a chleachdadh airson cothroman ionnsachaidh dhaoine òga bho àm breith gu 18 taobh a-staigh an làraich 3 gu 18.

2.8 Bha an luchd-obrach, pàrantan agus daoine òga aig Acadamaidh Ghrainns a' comharrachadh an spèis agus an luach a bha iad a' cur air Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a bhith mar phàirt den curraicealam. Bha iad duilich nach biodh an taobh air leth agus spèisealta de Foghlam na h-Alba tuilleadh na phàirt den

churraicealam aig Acadamaidh Ghrainns nan deigheadh am moladh seo air adhart. Ach, ann a bhith a' dèanamh seo bha iad a' toirt taic don mholadh airson an làrach 3 gu 18 a bhathar a' moladh a thaobh an comas a bhiodh aige buannachdan matha a thabhann do dhaoine òga. Bha clann agus daoine òga a bha ann am bun-sgoiltean agus àrd-sgoiltean anns nach eil Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig aig an àm a tha an làthair, ach a bhiodh mar phàirt den làrach Ghàidhlig 3 gu 18 san àm ri teachd, air am mòr ghlacadh le seo san amharc. Bu toigh leotha tuilleadh fhaighinn a-mach mu dheidhinn a' bhuaidh a bhiodh aige orra agus mar a b' urrainn dhaibh taic a thoirt dhan co-aoisean, a bha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig, a bhiodh nam buill de choimhearsnachd-sgoile a bhiodh na bu mhotha. Bha iad gu mòr airson gun deigheadh ceanglaichean a stèidheachadh airson leigeil le seo tachairt.

2.9 Bha an fheadhainn a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh gu math moiteil mu na dòighean ùr-ghnàthach a thaobh dealbhadh a' churraicealaim a bha a' ciallachadh gun robh Foghlam Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh a-nis mar phàirt de dh'ionnsachadh nan daoine òga air fad ann an AS1 ann an Acadamaidh Ghrainns. Bha na daoine òga a bha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig ag aithneachadh gun robh seo gu mòr air adhartas a thoirt air tuigse nas fheàrr a bhith aig daoine air cho cudromach agus cho luachmhor 's a bha cànan. Thug iad iomradh air an dòigh a bha seo air leantainn air adhart gu cultar agus faireachdainn tòrr nas in-ghabhalach san sgoil a thaobh na Gàidhlig. Bha iad a' faireachdainn gun robh e riatanach gum biodh cultar agus faireachdainn in-ghabhalach ri fhaotainn thar an làrach ùir 3 gu 18 a bhathar a' moladh gus dèanamh cinnteach gum biodh clann agus daoine òga a bha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig air an gabhail a-steach.

2.10 Bha a h-uile neach a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh ag aithneachadh a' bhuaidh a bha aig a' cheannardas air leth èifeachdach a bha aig an sgoil air soirbheachas Foghlam Gàidhlig taobh a-staigh Acadamaidh Ghrainns. Shuilleirich iad cho cudromach 's a bha e ceannardas làidir a bhith aig an làrach Ghàidhlig 3 gu 18 a bhathar a' moladh, le sealladh, dealas agus tuigse air agus taic do Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig de dh'àrd-chàileachd. Thuirt iad gur iad sin na prìomh shlatan-tomhais airson a bhith a' taghadh ceannard-sgoile san àm ri teachd.

2.11 Thog grunnan math den fheadhainn a bha an sàs sa cho-chomhairleachadh air na duilgheadasan a bha ann aig an àm a tha làthair agus a bha ann o chionn fhada a thaobh nach robh a' chomhairle soirbheachail ann a bhith a' faighinn luchd-obrach le teisteanasan iomchaidh aig ìrean na bun-sgoile. Mar thoradh air seo cha robh gu leòr de dh'ionnsachadh na cloinne air a dhèanamh tro mheadhan na Gàidhlig. Nochd iad ùidh mhòr gum biodh an làrach Gàidhlig 3 gu 18 a bhathar a' moladh a' toirt cothrom do luchd-obrach agus do chloinn a bhith a' faighinn agus a' mealladh càileachd foghlaim a bhiodh na b' fheàrr.

2.12 Bha luchd-obrach a tha a' teagasg tro mheadhan na Gàidhlig a' faireachdainn gum biodh làrach a bhiodh a dh'aon ghnòthaich airson Gàidhlig 3 gu 18 a' toirt dhaibh cothrom a bhith a' co-roinn cleachdadh ann an ionnsachadh agus measadh agus gum b' urrainn dhaibh a bhith a' dol an sàs ann an conaltradh proifeiseanta tro mheadhan na Gàidhlig. Bha iad dhan bheachd gum biodh buaidh mhath aig seo air an leasachadh proifeiseanta. Bha ceannard Bun-sgoil Onthank a' faireachdainn

gum biodh an làrach Gàidhlig 3 gu 18 a bhathar a' moladh a' meudachadh sùbailteachd a thaobh a bhith a' cleachdadh luchd-obrach a chum maith airson buannachd na cloinne a bha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig.

2.13 Bha daoine òga agus pàrantan an fheadhainn a bhiodh air a bhith a' tòiseachadh foghlam àrd-sgoile ann an Acadamaidh Ghrainns, aig an àm a bhiodh an t-Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a' tòiseachadh, ag iarraidh gum biodh ullachaidhean air an cur nan àite gus leigeil leotha fuireach ann an Acadamaidh Ghrainns agus cuideachd leantainn orra le Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig. Dh'fheumadh seo gabhail a-steach e a bhith comasach dhaibh Teisteanasan Gàidhlig a shuidhe aig an ìre a bu shine. Bha beagan den chloinn aig Bun-sgoil Onthank a thuirt nach robh iad a' faicinn buannachd ann a bhith a' tòiseachadh an cuid ionnsachaidh aig Acadamaidh Ghrainns agus an uair sin a bhith ag atharrachadh chun làraich Ghàidhlig 3 gu 18 a bhathar a' moladh. Dhan taobh-san, dh'fhaodadh gur e an roghainn a b' fheàrr leotha a dhol chun àrd-sgoil co-cheangailte, Acadamaidh Sheumais Hamalton còmhla rin co-aoisean, agus an uair sin am Foghlam Gàidhlig a leantainn aon uair 's gun gluaiseadh iad chun làraich Ghàidhlig 3 gu 18 a bhathar a' moladh.

3. Taobhan foghlaim a' mholaidh

3.1 Tha na molaidhean le Comhairle Siorrachd Àir an Ear gun a bhith a' leantainn orra le Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig anns na h-ionadan fa leth agus an Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a bhith air a thoirt ri chèile ann an aon ionad ùr 3 gu 18 air Slighe Sutherland, Cille Mheàrnaig, a' tabhann buannachd shoilleir foghlaim do chloinn agus do dhaoine òg a bhios a' frithealadh an t-solair ùir.

3.2 Tha na molaidhean a' gabhail ris gum bi cothrom ann am pròiseas gluasaid a bhith air a neartachadh do chloinn agus daoine òga mar a bhios iad a' gluasad bho fhoghlam ro-sgoile, tron bhun-sgoil agus air adhart chun na h-àrd-sgoile. A thuilleadh air sin, bidh a' chlann agus na daoine òga mar phàirt de bhuidheann nas motha den co-aoisean air aon làrach.

3.3 Taobh a-staigh nam ullachaidhean a thathar a' moladh, bidh e nas fhasa dhan luchd-obrach a bhith an sàs ann an obair còmhla ri luchd-obrach san earrann aca fhèin agus bho earrannan eile agus bheir seo an cothrom air ionnsachadh proifeiseanta nas fheàrr. Tha amas ann cuideachd, a bhith a' leasachadh barrachd chothroman airson a bhith a' cleachdadh na Gàidhlig taobh a-staigh Siorrachd Àir an Ear tro leudachadh air na cothroman airson tachartasan taobh a-muigh na sgoile tro mheadhan na Gàidhlig.

3.4 Tha molaidhean Chomhairle Siorrachd Àir an Ear mothachail air amasan Plana Nàiseanta na Gàidhlig. Le bhith a' gabhail ris a' chomhairle nàiseanta, tha an comas aig na molaidhean a bhith a' cuideachadh ann a bhith a' daingneachadh an àrdachaidh sna h-àireamhan a tha a' faighinn buannachd bho Fhoghlam tro Mheadhan na Gàidhlig an Alba. Mur a b' ann mar seo a bhiodh cùisean cha bhiodh co-ionannas ann ris an t-Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ann an ùghdarras foghlaim a tha faisg air làimh. Is e aon amas den mholadh Solar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a thabhann ann an Siorrachd Àir an Ear gus nach biodh a' chomhairle a' call dhaoine òga a bhiodh a' faighinn an cuid ionnsachaidh tron

ùghdarras foghlaim seo. San dreach deireannach den aithisg cho-chomhairleachaidh seo, feumaidh a' chomhairle tuilleadh fiosrachaidh a chur innte mu na h-ullachaidhean a thaobh luchd-obrach a bhios a' libhrigeadh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig, agus mun dòigh sam bi Curraicealam Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig san àrd-sgoil air a libhrigeadh agus an àite a bhios aig luchd-obrach an làraich tro Mheadhan na Gàidhlig ann a bhith ga libhrigeadh.

3.5 Mar a tha na molaidhean a' soilleireachadh, tha soirbheachas a thaobh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ann an Acadamaidh Ghrainns gu ìre, mar thoradh air a' cheannardas air leth èifeachdach agus air an tuigse agus an t-sealladh a bha aig na h-àrd-luchd-stiùiridh a thaobh na Gàidhlig. San dreach deireannach den aithisg cho-chomhairleachaidh seo, feumaidh a' chomhairle a bhith tòrr nas soilleir a thaobh nan ullachaidhean a bhios ann airson stiùireadh agus rianachd Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig aig an làrach 3 gu 18 a thathar a' moladh gus dearbhadh gum bi taic agus leasachadh air a dhèanamh a thaobh na Gàidhlig. Chan eil e soilleir am bi Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig air a stiùireadh le ceannard na bun-sgoile no na h-àrd-sgoile. Tha feum air tòrr a bharrachd soilleireachaidh gus dearbhadh fhaighinn air na h-ullachaidhean gus dearbhadh fhaighinn air càileachd an fhoghlaim airson clann agus daoine òga.

3.6 Feumaidh an aithisg cho-chomhairleachaidh a bhith tòrr nas soilleir mun dòigh anns am bi a' chomhairle a' cur comhairle ri, agus a' gabhail suim de, bheachdan phàrantan na feadhainn a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig no ann a bhith a' leasachadh an làraich Ghàidhlig 3 gu 18 a thathar a' moladh.

3.7 Chan eil na molaidhean a tha ann an-dràsta a' toirt fiosrachadh gu leòr mun dòigh anns an tèid Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig de dh'àrd-chàileachd a libhrigeadh. Ann a bhith a' toirt a' mholaidh seo air adhart, feumaidh a' chomhairle cur an cèill gu soilleir mar a leigeas seo leis an stiùireadh nàiseanta air Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a bhith air a chur an sàs, a' gabhail a-steach a' phrionnsabal a thaobh bogadh.

3.8 Ann a bhith a' toirt nam molaidhean seo air adhart, bu chòir dhan chomhairle mìneachadh mar a dh'obraicheas i le coimhearsnachd na sgoile air fad gus leasachadh agus tuigse nas fharsaing a thaobh cànan agus cultar na Gàidhlig a thoirt dhan luchd-ùidh air fad. Bu chòir do Chomhairle Siorrachd Àir an Ear cuideachd gabhail a-steach an dòigh anns am b' urrainnear feallsanachd Gàidhlig a chruthachadh air feadh an làraich air fad le, mar eisimpleir, a bhith a' cleachdadh soidhnichean Gàidhlig.

3.9 Tha na molaidhean a' soilleireachadh le bhith a' gluasad air adhart gu bheil an comas ann meudachadh a thoirt air na h-àireamhan a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig. Chan eil e soilleir ciamar a thèid seo a choileanadh. San dreach deireannach den aithisg cho-chomhairleachaidh seo, feumaidh a' chomhairle a bhith dealasach a thaobh ro-innleachd airson a bhith ag adhartachadh do phàrantan an cothrom a tha ann airson Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig agus na buannachdan a tha na chois. An-drasta, chan eil na molaidhean a' dèanamh ceangal eadar Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig agus dà-chànanas. Bu chòir cuideachd a bhith ag innse mu na dòighean a tha ann airson pàrantan a chuideachadh ann a bhith a' taghadh Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig.

3.10 Tha daoine òga a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Beurla an-dràsta aig Acadamaidh Ghrainns a' faighinn cothroman a bhith ag ionnsachadh na Gàidhlig mar dhàrna cànan. Mhol Luchd-sgrùdaidh na Banrigh Acadamaidh Ghrainns airson a leithid de mhodhan ùr-ghnàthach mar phàirt de na fhuair iad a-mach tron sgrùdadh san Dùbhlachd 2013. Tha Acadamaidh Ghrainns a' dèanamh obair mhath ann a bhith a' meudachadh àireamhan a tha ag ionnsachadh na Gàidhlig an co-rèir ri Plana Nàiseanta na Gàidhlig. Feumaidh an dreach mu dheireadh den aithisg cho-chomhairleachaidh a bhith tòrr nas mionaidich mun dòigh anns an tèid comhairle a chur ri pàrantan mu bhuaidh solar a' churraicealaim airson Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig aig Acadamaidh Ghrainns ma tha luchd-teagaisg spèisealta gu bhith air an gluasad chun làraich ùir Ghàidhlig 3 gu 18. Cuideachd, mar thoradh air a bhith a' libhrigeadh na Gàidhlig mar dhàrna cànan ann an Acadamaidh Ghrainns, bidh daoine òga a tha ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig ag ràdh gu bheil cothromachd, co-ionannachd, in-ghalbhalachd agus spèis air a nochdadh dhaibh. Feumaidh a' chomhairle mìneachadh mar a bhios tuigse agus co-fhaireachdainn air a nochdadh do Fhoghlam tro Mheadhan na Gàidhlig san làrach Gàidhlig 3 gu 18 a tha san amharc.

3.11 Feumaidh an dreach mu dheireadh den aithisg cho-chomhairleachaidh dèanamh cinnteach gu bheil a h-uile taobh den cànan a tha air a chleachdadh in-ghabhalach agus a' toirt spèis don Ghàidhlig agus don choimhearsnachd air fad.

3.12 Feumaidh an dreach mu dheireadh den aithisg cho-chomhairleachaidh a bhith dealasach mu bhith ag obair gu dlùth le pàrantan ann a bhith a' toirt a' mholaidh air adhart. Feumaidh seo gabhail a-steach a bhith ag obair ann an com-pàirteachas le pàrantan air na cùisean a tha air an comharrachadh san aithisg seo, a' gabhail a-steach nan ullachaidhean eadar-amail airson gluasad.

3.13 Tha am moladh a' gabhail a-steach raon de bhriathrachas airson a bhith a' toirt dealbh air an làrach Ghàidhlig 3 gu 18 a thathar a' moladh, a' gabhail a-steach solar 3 gu 18, làrach 3 gu 18, togalach sìngilte agus hub Gàidhlig. San aithisg dheireannach, feumaidh a' chomhairle dèanamh cinnteach gu bheilear a cleachdadh nan aon bhriathran gu cunbhalach.

3.14 Fo chumhan Stùireadh Reachdail *Achd Sgoiltean (Comhairleachadh) Alba 2010*, tha Bòrd na Gàidhlig air a liostadh leis a' chomhairle mar bhuidheann bhon deigheadh comhairle a shireadh a thaobh nam molaidhean. Cha d' fhuair a' chomhairle fios bho Bòrd na Gàidhlig rè àm a' cho-chomhairleachaidh. Ach, bha Bòrd na Gàidhlig air innse dhan chomhairle gum biodh iad a' cur fios thuice. Bu chòir dhan chomhairle dèanamh cinnteach gum bi fios sgrìobhte bho Bhòrd na Gàidhlig air a ghabhail a-steach san aithisg cho-chomhairleachaidh dheireannach aice.

4. Geàrr-iomradh

Tha Luchd-sgrùdaidh na Banrigh dhan bheachd gu bheil an comas aig a' mholadh bho Chomhairle Siorrachd Àir an Ear Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig a shuidheachadh air làrach Ghàidhlig 3 gu 18 gus buannachdan soilleir foghlaim a libhrigeadh do chloinn agus daoine òga. Ach, gus na buannachdan sin a bhith air an làn choileanadh, feumaidh a' chomhairle dèanamh cinnteach gu bheil i ag ullachadh

ro-innleachd agus sealladh fad-ùine a bheirear air adhart le luchd-ùidh, a' gabhail a-steach pàrantan. Feumaidh a' chomhairle barrachd fiosrachaidh a chur dhan dreach deireannach den aithisg mu na cùisean a tha air am mìneachadh san aithisg seo. Tha iad sin a' gabhail a-steach barrachd fiosrachaidh mu na h-ullachaidhean a thaobh ceannardas agus rianachd, an luchd-obrach agus an curraicealam a bhithear a' tabhann san t-solar ùr, agus mar a tha a' chomhairle am beachd dèanamh cinnteach gu bheil tuigse air a cho-roinn thar an làraich mu ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig. Mar a bhios a' chomhairle a' toirt nam molaidhean airson Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig air adhart, feumaidh i dèanamh gu bheil i a' leantainn air adhart a' cur comhairle ri pàrantan, clann agus daoine òga agus buidhnean iomchaidh ann a bhith a' leasachadh a planaichean.

Luchd-sgrùdaidh na Banrigh
Foghlam Alba
An Giblean 2014